

Onderwerp Stand van zaken intensiveringsmiddelen 'leren' 2015-2017

Steller D. Vogelzang

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 74 43 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 6622499

Datum 25-10-2017 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Stand van zaken programma intensiveringsmiddelen 'leren'

Zoals u weet zetten wij vanaf 2015 de gemeentelijke intensiveringsmiddelen 'leren' jaarlijks in ter stimulering van initiatieven uit het onderwijsveld die passen binnen het Groninger Onderwijspact¹. In 2015 hebben we de middelen grotendeels ingezet om met het onderwijsveld de pilot Succes for All te kunnen starten. Voor de inzet van de intensiveringsmiddelen 2016 en 2017 hebben we een onderwijsatelier georganiseerd om initiatieven vanuit het onderwijs op te halen. Dat heeft geleid tot een breed scala aan gezamenlijke initiatieven die we met behulp van de intensiveringsmiddelen hebben ondersteund, met als doel om het onderwijs in de stad structureel te versterken.

Tijdens de bespreking van de inzet van intensiveringsmiddelen 'leren' in de raad op 20 april 2016 heeft u naast draagvlak onder onderwijsbesturen ook aandacht gevraagd voor draagvlak onder leerkrachten en ouders. In het onderwijsatelier van september 2016 zijn de pitchers nadrukkelijk gevraagd dit draagvlak zichtbaar te maken. Ook was u uitgenodigd om ideeën te presenteren. Enkelen van u hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Daarnaast heeft u destijds benadrukt dat de inzet van de middelen duurzaam moet bijdragen aan de verbetering van het onderwijs. Om dit te borgen hebben wij ingezet op de samenwerking en kennisdeling van

---

¹ Samen werken aan goed onderwijs in de stad, ondertekend op 3 juni 2013 door gemeente Groningen, onderwijsbesturen en voorschoolse instellingen.

onderwijsinstellingen en andere partijen met expertise, waarbij wij als gemeente een faciliterende rol pakken².

Met het naderende einde van 2017 is het tijd om u te informeren over de resultaten van de inzet van de middelen tot nu toe. Hieronder geven we eerst een overzicht van de initiatieven die we hebben ondersteund. Vervolgens lichten we de stand van zaken per project toe.

Overzicht projecten en initiatieven die worden ondersteund via de intensiveringsmiddelen:

Gestart in	Onderwerp	Opgave
2015	Succes for All	Basis op orde
2016	Ouderbetrokkenheid <ul style="list-style-type: none"> - Stimuleringsregeling - Onderzoek en kennisdeling - Brugfunctionaris 	Doorgaande leerlijn
	Programmeren in de Klas	Toekomstbestendig onderwijs; opleiden voor de arbeidsmarkt
	Talentontwikkeling vensterschool	Doorgaande leerlijn
	Academische Onderwijswerkplaats	Toekomstbestendig onderwijs
	Gezonde school	Brede vorming
	Werkplaats Groningen	Opleiden voor de arbeidsmarkt
	Begeleiding vluchtelingstudenten	Opleiden voor de arbeidsmarkt
	Shelter City	Brede vorming
	Verschillende kleine initiatieven taalstimulering <ul style="list-style-type: none"> - Stap op de Rode Loper - Geef mij maar een boek - Doorlopende leerlijn poëzie 	Basis op orde
2017	Digitale geletterdheid – e-labs	Toekomstbestendig onderwijs
	Verlengde schooldag 2.0	Basis op orde; opleiden voor de arbeidsmarkt
	Ondernemerschap vluchtelingen	Opleiden voor de arbeidsmarkt
	Groene schoolpleinen	Brede vorming
	Onderwijs op Suikerunieterrein	Toekomstbestendig onderwijs; opleiden voor de arbeidsmarkt
	Kubusschool	Toekomstbestendig onderwijs
	Samen naar School	Brede vorming

Stand van zaken per project

2015

Succes for All

Succes for All is een in de VS ontwikkeld programma voor taalstimulering en draagt bij aan de opgave ‘basis op orde’. Zowel in de VS als in Engeland

² Collegebrief ‘Reactie op motie: bestendige, brede vernieuwing onderwijs’ met kenmerk: 5945938.

worden er erg goede resultaten mee geboekt. De RUG heeft met O2G2, VCOG, KOC, Hanze en de gemeente een meerjarige pilot ontwikkeld waarin dit programma wordt vertaald naar de Nederlandse situatie, geïmplementeerd in de middenbouw van het basisonderwijs op een aantal scholen en gevolgd via wetenschappelijk onderzoek. Naast de pilotscholen is daarbij een controlegroep gevormd.

Succes for All is halverwege 2015 gestart op 6 basisscholen in de stad. De deelnemende partijen, inclusief de gemeente, hebben een gezamenlijke stuurgroep opgericht. Deze 6 scholen doen nog steeds mee aan de pilot: 4 scholen hebben de methode ingevoerd in groepen 3 en 4. De overige 2 scholen breiden de methode in aanvulling daarop verder uit naar groepen 5 en 6.

De pilot loopt tot het einde van schooljaar 2017-2018. De definitieve resultaten van het programma zullen ongeveer een half jaar daarna bekend zijn. Op dit moment worden de tussenresultaten over de eerste twee schooljaren verzameld. Naar verwachting ontvangen wij die aan het einde van dit kalenderjaar. Op basis van deze tussenresultaten zal de stuurgroep bespreken hoe zij, mede in afwachting van de definitieve resultaten, verder willen met het programma.

2016

Ouderbetrokkenheid

Samenwerking tussen ouders en scholen is belangrijk, ook in Groningen. Opvoeden gebeurt namelijk niet alleen thuis, maar ook op school. Daarnaast gebeurt leren niet alleen op school, maar ook thuis. Samenwerking van ouders en leerkrachten is één van de factoren die van belang is voor schoolsucces van kinderen. In Groningen is een succesvolle werkwijze ontwikkeld om deze samenwerking vorm te geven. Het lectoraat van de Hanzehogeschool heeft hierin een begeleidende rol. Ook het VCOG heeft een eigen succesvolle werkwijze ontwikkeld.

Eind 2017 werken 10 locaties van het basisonderwijs (soms samen met de voorschoolse instellingen) en 3 scholen voor voortgezet onderwijs, aan het op bovenstaande wijze vormgeven van hun ouderbeleid. Naar verwachting wordt dit aantal uitgebreid met nog minimaal 4 locaties in 2018.

Eén van de activiteiten die voortvloeit uit het ouderplan dat scholen ontwikkelen is de inzet van de brugfunctionaris. De brugfunctionaris heeft een rol in het verder uitvoeren van het plan en vormgeven van het partnerschap tussen school en ouders ten aanzien van de ontwikkeling van de kinderen. De brugfunctionaris vervult inmiddels een rol op 13 basisscholen. Deze scholen zijn niet willekeurig, maar scholen waar veel kinderen met laagopgeleide ouders zitten. Zij worden mede ingezet en gefinancierd vanuit het Armoedebeleid.

In het voorjaar van 2018 wordt in samenspraak met het lectoraat van de Hanzehogeschool Groningen, het onderwijs en de gemeente Groningen, een symposium georganiseerd. Tijdens dit symposium, waarvoor ook de raad wordt uitgenodigd, worden de ervaringen onderling gepresenteerd en gedeeld. Het project 'Ouderbetrokkenheid' draagt bij aan de opgave doorgaande leerlijn. De werkwijze die is ontwikkeld wordt geïmplementeerd en draagt zo duurzaam bij aan een goede samenwerking tussen scholen en ouders.

Programmeren in de Klas

In het project Programmeren in de Klas ontwikkelt en verzorgt de Hanzehogeschool, in samenwerking met de schoolbesturen van het primair onderwijs en enkele andere partijen, een doorlopende digitale leerlijn. Dit project draagt bij aan de gezamenlijke opgave 'toekomstbestendig onderwijs' en 'opleiden voor de arbeidsmarkt'. Doel van Programmeren in de Klas is om een digitale leerlijn te ontwikkelen in het basisonderwijs. De uitvoering van het eerste projectjaar was schooljaar 2016-2017. In totaal doen er 12 basisscholen mee aan dit project, vanuit 5 verschillende schoolbesturen (O2G2, VCOG, KOC, Noorderbasis en Widar vrije school).

De lessen zijn ontwikkeld door docenten van de Innovatiewerkplaats ICT & Didactiek van de Pedagogische Academie, Hanzehogeschool Groningen, medewerkers van Stichting Groningen Programmeert en van de Lego Education Innovation Studio. De experts die zijn ingezet voor de uitvoering van de lessen zijn werkzaam bij een van deze drie genoemde organisaties, bij De Jonge Onderzoekers of IturnIT. Het ontwikkelde lesmateriaal wordt digitaal beschikbaar gesteld via de website van de Hanzehogeschool³. Een eigen website met de lessen, achtergrondinformatie en 'Veel Gestelde Vragen' is in ontwikkeling.

De ervaringen van het eerste jaar zijn positief. Leerlingen zijn enthousiast en docenten zijn tevreden. Docenten denken, met enige ondersteuning, de lessen zelf te kunnen geven in schooljaar 2017-2018. De opfrislessen voor hen worden hiervoor begin van het nieuwe schooljaar ingepland. De lesontwikkeling en planning van de lessen was tijdrovender dan van tevoren bedacht. Dit komt door veranderingen in groepen waarvoor de lessen waren bedoeld en de vraag om extra lessen te ontwikkelen voor groepen die eerst niet in de planning stonden. Dit heeft echter verder geen consequenties gehad voor het verloop van het project.

Het project 'Programmeren in de Klas' draagt duurzaam bij aan toekomstbestendig onderwijs. Docenten geven na een jaar al aan zelfstandig de lessen te kunnen geven in het vervolg en zijn daarom niet meer afhankelijk

---

³ Het lesmateriaal is te vinden op:

<https://www.hanze.nl/nld/onderwijs/maatschappij/pedagogische-academie/bedrijven-en-werkveld/programmeeronderwijs/programmeeronderwijs>

van de ondersteuning. Daarnaast is het lesmateriaal ontwikkeld en kunnen meer scholen hier gebruik van maken doordat het online wordt aangeboden.

Talentontwikkeling vensterschool

Naast cognitieve ontwikkeling wordt het ontwikkelen van vaardigheden steeds belangrijker bij de ontwikkeling van kinderen. Dit wordt onder meer benoemd in het advies van Platform Onderwijs 2032. Doel van de aanvraag is het aanbieden van een buitenschools aanbod aan meer kinderen dan de groep die nu gebruik maakt van de buitenschoolse opvang en meer geïntegreerd met het binnen schools curriculum. Dit draagt bij aan de opgave 'doorgaande leerlijn' van het onderwijspact. De deelnemende scholen zijn de Brederoschool, Borgmanschool locatie Warmoesstraat, Sterrensteen en De Feniks.

De 4 scholen hebben ieder een eigen aanpak gekozen, afhankelijk van de leerlingpopulatie, speerpunten van de school, specifieke kwaliteiten en mogelijkheden van de betrokken pedagogisch medewerkers en leerkrachten. Voor 2 trajecten is ondersteuning gevraagd van de Hanzehogeschool, lectoraat Integraal Jeugdbeleid. Omdat het selecteren van de deelnemende scholen langer heeft geduurd dan gepland, zijn de eerste 2 scholen later gestart dan aangegeven in de subsidieaanvraag. Uiteindelijk ligt de startdatum van het project voor de 4 scholen tussen oktober 2016 en maart 2017.

Op de Borgmanschool, Sterrensteen en Brederoschool loopt het project volgens planning. Op de Borgmanschool wordt er steeds meer samengewerkt tussen leerkrachten en pedagogische medewerkers. Op de Feniks is de geringe deelname van de kinderen een punt van zorg.

In het laatste kwartaal van 2017 is er een bijeenkomst met de betrokkenen van de 4 scholen om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Het is nu nog te vroeg om iets aan te geven over de resultaten.

Academische onderwijswerkplaats

De RUG werkt samen met de Hanzehogeschool, Stenden en een aantal PO-besturen in de stad aan een plan voor het opzetten van een academische onderwijswerkplaats. In deze werkplaats wordt gezamenlijk gewerkt aan de opzet en uitvoering van door de praktijk geïnspireerd onderzoek, de opleiding en professionele ontwikkeling van docenten en de doorontwikkeling van onderwijs. Onderzoek is gericht op het beantwoorden van vragen uit de praktijk. Dit project draagt bij aan de opgave 'toekomstbestendig onderwijs'.

De academische onderwijswerkplaats is gestart per begin 2017. De werkplaats is gekoppeld aan de O2G2-leergang Onderwijsontwikkeling en Onderzoek, deze leergang is in samenwerking met NHL, Hanzehogeschool en RUG. Tijdens de leergang wordt er een uitvoerbaar onderzoeksvoorstel geschreven, deze kan na afloop van de leergang worden uitgevoerd. Een vijftal onderzoeken vanuit leergang 2016-2017 zijn door de

onderwijswerkplaats geselecteerd en worden nu uitgevoerd. Daarnaast zijn een zestal onderzoeken gekoppeld aan de Onderwijswerkplaats die worden uitgevoerd in het kader van een aantal andere projecten die bij Openbaar Onderwijs Groningen lopen.

In juni 2017 heeft er een kenniscafé plaatsgevonden, waar leerkrachten en docenten hun onderzoek hebben gepresenteerd. Daarnaast is er een intervisiesessie gehouden over de onderwerpen waar ze tegen aanlopen bij het uitvoeren van hun onderzoek. In 2018 zal een nieuwe groep leerkrachten en docenten onderzoek gaan uitvoeren. Op 25 september 2017 is een nieuwe leergang onderzoek en ontwikkeling gestart. Het voornemen is om een betere koppeling te zoeken met reeds lopende onderzoeken bij het GION (RUG) en de Hanzehogeschool. Het is nog te vroeg om al iets aan te geven met betrekking tot de resultaten.

Gezonde school

De gezonde school is een samenwerking tussen de Hanzehogeschool, de GGD en PO-schoolbesturen waarbij Pabo-studenten die stagelopen op een school een opdracht meekrijgen om een gezonde-school-scan uit te voeren. Scholen kunnen op basis van de uitkomsten ondersteuning krijgen om te voldoen aan de criteria voor 'gezonde school'. Dit project draagt bij aan de opgave 'Brede vorming'.

In totaal zijn er nu 15 scholen aangesloten bij het project. Hiervan hebben 5 scholen het vignet 'Gezonde School' al toegekend gekregen en hebben 2 scholen de aanvraag voor het vignet ingediend. De overige scholen zijn druk bezig met verschillende Gezonde School thema's om ook het vignet toegekend te krijgen. Met 6 scholen zijn contacten over ondersteuning voor een traject 'Gezonde School'.

Het project 'Gezonde school' is een duurzaam project. In de eerste fase wordt er ondersteuning geboden en wordt dit gefinancierd vanuit de intensiveringsmiddelen. Nadat de school het vignet 'Gezonde School' toegekend heeft gekregen, betekent dit dat ze het beleid dusdanig hebben aangepast en dat ze op een nieuwe, gezondere wijze verder gaan. Het project is hiermee geborgd.

De Werkplaats-Groningen

Met de werkplaats Groningen bieden we jongeren in een kwetsbare positie perspectief via onder meer een carrousel van vakrichtingen, opdrachten van werkgevers onder leiding van werkmeesters uit de praktijk. Uniek voor de werkplaats is de relatief korte, maar zeer persoonlijke begeleiding, onder het motto '3 leerdoelen in 3 maanden'. Het project past bij de opgave 'opleiden voor de arbeidsmarkt'.

De werkplaats is officieel geopend op 16 juni 2017 en maakt onderdeel uit van het project 'Niemand op de bank'. Sindsdien hebben jongeren vanuit diverse doelgroepen en organisaties gebruik gemaakt van de faciliteiten en begeleiding van de Werkplaats-Groningen. Deelnemers kwamen o.a. uit: Elker jeugdhulp, Gemeente Groningen, Portalis, Wilster. De werkplaats wordt positief beoordeeld met betrekking tot de begeleiding en de ontwikkeling van de jongeren. Met de bijdrage vanuit de intensiveringsmiddelen is er ruimte voor 15 plaatsen in 2017. Tot nu toe zijn er 7 afgerond en 4 net opgestart. Het is te vroeg om al resultaten te geven.

Begeleiding Vluchtelingstudenten

Wij vinden het van belang dat vluchtelingen met een vergunning op hun niveau kunnen integreren in onze samenleving. Deze vluchtelingen lopen tegen verschillende belemmeringen aan, bijvoorbeeld omdat hun opleiding in Nederland lager wordt gewaardeerd en zij niet meer in aanmerking komen voor studiefinanciering om hun diploma op niveau te brengen. Daarom hebben wij met de stichting UAF⁴ een samenwerkingsovereenkomst opgesteld om vluchteling-studenten goed te kunnen ondersteunen. De afspraken lopen tot 1 januari 2019.

Met de ondertekening van het convenant draagt de gemeente Groningen bij aan de doelstelling om hoogopgeleide vluchtelingen een kans te geven een studie te volgen of af te ronden. Dit is in lijn met de opgave 'opleiden voor de arbeidsmarkt' vanuit het onderwijspact.

In 2016 hebben in het kader van deze overeenkomst 59 studenten een intake gehad bij UAF, 22 van hen hebben advies en ondersteuning gehad bij hun studiekeuze. Het is nog te vroeg om iets aan te geven over de resultaten van de trajecten.

Shelter City

Op 25 maart 2015 heeft uw raad het initiatiefvoorstel 'Shelter City' aangenomen om de pilot Shelter City Groningen te starten. De middelen voor deze pilot worden gedekt uit de intensiveringsmiddelen 'leren' en passen bij de opgave 'brede vorming' van het onderwijspact. Op basis van de evaluatie van deze pilot heeft uw raad op 29 maart 2017⁵ besloten de aanpak voor onbepaalde tijd te continueren en te financieren uit de intensiveringsmiddelen 'leren'. Inmiddels hebben drie mensenrechtenactivisten tijdelijk onderdak gehad in de gemeente Groningen en verblijft de 4^e gast sinds eind september 2017 tijdelijk in Groningen.

---

⁴ De stichting UAF is de landelijke stichting die vluchteling-studenten in Nederland ondersteunt en begeleidt bij het volgen van voltooien van hun studie en vervolgens het vinden van een baan.

⁵ Raadsvoorstel 'Vervolg shelter City Groningen' met kenmerk 6164029.

Verschillende kleine initiatieven taalstimulering

Goede taalbeheersing, lezen en schrijven zijn essentiële basisvoorwaarden voor verdere ontwikkeling. Met het project Succes for All, gefinancierd uit de stimuleringsmiddelen 'leren' 2015 hebben we sterk ingezet op taalstimulering van jonge kinderen. Taalontwikkeling blijft ook op hogere leeftijd van belang. Daarom hebben we in 2016 aanvullend enkele initiatieven om taal en lezen te bevorderen bij jongeren ondersteund, waaronder:

- *Stap op de rode loper.* Een evenement waaraan veel schrijvers, dichters, tekenaars en culturele instellingen hebben meegewerkt. Vmbo-leerlingen zijn via 'stap op de rode loper' veel met taal bezig geweest en hebben bovendien kennisgemaakt met verschillende kunst disciplines. Het is niet georganiseerd als los evenement; het is voorbereid op school en krijgt ook weer een vervolg op de school.
- *Geef mij maar een boek.* Een initiatief van de landelijke boekwinkels waarmee kinderen van 10 t/m 14 jaar met een voucher gratis een boek konden afhalen bij de boekhandel. In totaal 7.500 brieven verstuurd, ongeveer 6.800 boeken zijn opgehaald.
- *Doorlopende leerlijn poëzie.* Een initiatief om poëzie een meer vanzelfsprekende plaats in het primair onderwijs te laten innemen. De poëziegids voor het basisonderwijs met lesmateriaal dat aansluit bij bestaande lesmethoden en als zodanig een vernieuwing en verdieping van het reguliere schoolcurriculum vormt is in de laatste fase. De titel is Poëziegids Junior en zal vlak na de herfstvakantie 2017 uitkomen.

2017

Digitale geletterdheid – e-labs

In lijn met de opgave 'toekomstbestendig onderwijs' van het onderwijspact zet O2G2 zich in voor de ontwikkeling van een doorgaande leerlijn digitale geletterdheid in het primair en voortgezet onderwijs. Het doel is dat er in 2020 een volledige leerlijn 'digitale geletterdheid' is ontwikkeld die vanuit het primair onderwijs doorloopt in het voortgezet onderwijs. Daarvoor werken zij samen met landelijke en lokale partijen zoals de Hanzehogeschool, Kennisnet en de Stichting Leerplanontwikkeling (SLO). Het ontwikkelen van digitale vaardigheden bij kinderen is een innovatieve ontwikkeling die volledig aansluit bij de uitkomsten van het advies 'Onderwijs2032' en de ontwikkeling van de zogenaamde '21st century skills'.

Als onderdeel van deze doorgaande leerlijn richt O2G2 vier 'education labs' in, op vier VO-scholen in de stad. Deze zogenaamde E-l@bs zijn digitale werkplekken waar zowel scholen in het primair onderwijs als scholen in het voortgezet onderwijs gebruik van kunnen maken bij het realiseren van de leerlijn digitale geletterdheid. Ook worden ze opengesteld voor scholen van andere besturen en buitenschoolse organisaties. Op vrijdag 13 oktober 2017 zijn de E-l@bs officieel geopend door Prins Constantijn.

Verlengde schooldag 2.0

Een aantal jaren geleden is door een aantal scholen in Groningen geëxperimenteerd met een 'verlengde schooldag' (VSD), waarbij kinderen die dat kunnen gebruiken extra onderwijs krijgen aan de hand van verschillende beroepen. Het ontwikkelde programma is inmiddels aan vernieuwing toe; met name het onderdeel techniek is onderbelicht. In dit voorstel, ingediend door PvdA en VVD, wordt het huidige VSD-programma vernieuwd en wordt het onderdeel techniek verder ontwikkeld. Inmiddels is de subsidieaanvraag getekend en is er een projectleider aangesteld. Het project gaat nu van start.

Ondernemerschap vluchtelingen

Noorderpoort en Alfa College zetten een project op ter ondersteuning van vluchtelingen die een onderneming willen starten. Daarbij werken ze onder meer samen met de Hanzehogeschool en de Ondernemersacademie Groningen. Doel van dit project is om 11 inburgeraars te begeleiden naar zelfstandig ondernemerschap. Dit project past binnen het Convenant 'Samen inburgeren in Groningen' dat we op 3 maart jl. hebben afgesloten met de Hanzehogeschool, Alfa College en Noorderpoort. De deelnemers worden momenteel geworven en gekoppeld aan de coaches.

Groene schoolpleinen

Op initiatief van D66 en Groen Links hebben we een budget beschikbaar voor scholen die hun schoolplein willen vergroenen. Het onderhoud en beheer is aan de scholen zelf om te organiseren. Voor de zomer is er een informatiebijeenkomst geweest. Naar aanleiding hiervan zijn geïnteresseerde scholen een plan aan het uitwerken, draagvlak aan het zoeken en onderhoud aan het regelen. Dit plan kunnen ze dan indienen voor een subsidie van maximaal €25.000,- per school, met een maximum van €75.000,- totaal ten laste van de intensiveringsmiddelen 'leren' 2017. Tot op heden zijn er geen plannen ingediend voor een groen schoolplein en is er geen informatie beschikbaar of deze plannen eraan zitten te komen.

Onderwijs op het suikerunieterrein

Terra ontwikkelt een nieuw onderwijsconcept op het Suikerunieterrein, dat zich richt op ondernemend leren. Hierin komen onderwijs, ondernemers, burgers en overheid in stad en regio samen. Onderdeel van het totaalconcept is aansluiting van het onderwijs met ondernemers en de vertaling van hun ideeën naar onderwijsactiviteiten die uiteindelijk een plek moeten krijgen in het te ontwikkelen curriculum. De aanvraag is inmiddels ingediend en het project zit in de opstartfase.

Kubusschool

Onder de noemer van de Stichting Kubusschool werken 5 basisscholen in Noord-Nederland, waaronder twee in de stad Groningen, aan een vertaling van het Technasium concept naar de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs. De VCOG heeft ondersteuning gevraagd voor ontwikkeling en inrichting van

een ruimte en bijbehorend materiaal bij de Tamarisk. Buiten de uren dat de Tamarisk de ruimte zelf gebruikt zal de ruimte beschikbaar worden gesteld aan andere scholen dan wel buitenschoolse organisaties.

Samen naar School

De Stichting 'Gewoon Bijzonder' start in Groningen een 'samen-naar-school klas'. Hiermee komt er een kleinschalig gespecialiseerd kinderdagcentrum in een reguliere basisschool voor ontwikkelgerichte dagopvang voor kinderen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking. Dit gebeurt vanuit de achterliggende gedachte om ook gehandicapte kinderen zo veel mogelijk te betrekken bij de samenleving en te voorzien in hun recht op ontwikkeling en goede zorg. In oktober is er een lokaal ingericht in de Swoaistee. Eind dit jaar gaat de samen-naar-school klas feestelijk van start.

Resume

De inzet van de intensiveringsmiddelen van de jaren 2015 tot en met 2017 heeft geleid tot de ontwikkeling van meerdere kansrijke initiatieven. Zowel onderwijsinstellingen als ouders waren uitgenodigd om hun ideeën te komen pitchen. Ook waren enkelen van u op de uitnodiging ingegaan om uw ideeën te pitchen. De betrokkenheid blijkt groot en zodoende zijn er veel verschillende projecten gestart in deze ophaalfase. Een aantal projecten is al zo ver gevorderd dat het al duidelijk is dat resultaten zijn behaald die geborgd worden. Lesmateriaal is ontwikkeld, docenten zijn bijgeschoold en beleid is aangepast. Bij andere projecten is het nog te vroeg om hier al iets over aan te geven. Borging blijft daarbij een aandachtspunt.

Vooruitblik

Na twee jaren succesvol ophalen van ideeën is het nu tijd voor de volgende stap. Samen met het veld, de ouders en betrokkenen gaan we onze middelen gericht inzetten op onze onderwijsinnovatie ambities. Om zo ieder kind het beste onderwijs te kunnen bieden en gelijke kansen voor alle kinderen te bevorderen. Daarom hebben we in het kader van digitale geletterdheid, één van onze drie pijlers binnen onderwijsinnovatie, op 13 oktober jl. samen met de onderwijsinstellingen de Digi-deal Groningen⁶ ondertekend. De tweede pijler is ondernemerschap/ondernemende vaardigheden. Dit omvat het betrekken van de leerlingen bij de samenleving en de buitenwereld bij het onderwijs, maar ook het stimuleren van ondernemende vaardigheden van leerling en docent. De derde en laatste pijler is persoonlijk leren/didactiek. Binnen deze pijler kijken we naar vernieuwende vormen van onderwijs, afgestemd op het persoonlijk leerproces en met consequenties voor didactiek en huisvesting. In het eerste kwartaal van 2018 informeren wij u nader over

---

⁶ De Digi-deal Groningen is een intentieverklaring opgesteld om de digitale geletterdheid in Groningen te verbeteren en hiervoor samen aan de lat te staan. Zie de bijlage voor meer informatie.

onze gezamenlijke visie, focus en inzet, waarbij de samenwerking met het onderwijsveld en daarbuiten een belangrijke factor blijft. Ons uitgangspunt is om aan te sluiten bij waar de energie in het onderwijsveld zelf zit.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'T' followed by a series of loops and a long horizontal stroke.

de loco-burgemeester,
Ton Schroor

A handwritten signature in black ink, starting with a large, circular initial 'P' followed by a series of loops and a long horizontal stroke.

de secretaris,
Peter Teesink

Digi-deal Groningen Digitaal Geletterd

Onze gezamenlijke ambitie: het beste onderwijs voor digitale geletterdheid vind je in Groningen!

Groningen is de eerste stad van Nederland waar digitale geletterdheid structureel onderdeel uitmaakt van het onderwijs op alle niveaus. Samen werken we eraan dat alle kinderen en jongeren worden voorbereid op een digitale toekomst.

Aanleiding

Groningen is een echte onderwijsstad. Ongeveer honderdduizend burgers in de stad maken gebruik van onderwijs op alle niveaus. Daarnaast heeft Groningen een rijke onderwijs traditie. In een ver verleden werd één van de eerste universiteiten in Nederland hier gesticht. Meer recent zijn nieuwe onderwijsconcepten ontstaan in Groningen zoals de Middenschool, de Vensterschool en het Technasium. Ook nu gebeurt er veel in de samenwerking tussen onderwijs, de overheid en samenleving om de leerlingen optimaal voor te bereiden op de toekomst. Dit maakt Groningen tot dé onderwijsinnovatiestad van Nederland.

Onderwijs voor Morgen: een gezamenlijke ambitie voor toekomstgericht onderwijs

In het Groninger Onderwijspact hebben we als College van Onderwijs de gezamenlijke ambitie uitgesproken om het onderwijs in Groningen naar een hoger plan te tillen en een uitstekend leerklimaat te ontwikkelen. Dat is wat ons bindt.

We willen duurzaam onderwijs waarbij leerlingen worden opgeleid voor de samenleving van de 21^e eeuw. Sociale vaardigheden, probleemoplossend vermogen, digitale geletterdheid, duurzame ontwikkeling en internationalisering zijn hierin belangrijke termen. We stimuleren talentontwikkeling en een onderzoekende houding; leerlingen mogen zich onderscheiden. We zorgen voor verbinding tussen de samenleving en het leren op school, en zetten nieuwe kennis in voor verdere verbetering en innovatie in het onderwijs.

Ieder bestuur pleegt inzet binnen het eigen domein met als doel om kwalitatief goed onderwijs mogelijk te maken. Dat is en dat blijft zo. Maar het geheel is meer dan de som der delen; gezamenlijk staan we voor het belang van goed onderwijs in Groningen. We willen daarom onze onderlinge samenwerking intensiveren, ervaringen uitwisselen, nieuwe inzichten delen en van elkaar leren. Samen ontwikkelen we lesmethoden en onderwijsmateriaal, doen we ervaring op, en onderzoeken we de effecten om zo weer door te innoveren.

Op 19 juni jl. hebben we in het College van Onderwijs de ambitie uitgesproken om van Groningen dé onderwijsinnovatiestad van Nederland te maken. Om die ambitie waar te maken en leerlingen en studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op de samenleving en de arbeidsmarkt van de toekomst zetten we in op 3 thema's:

1. Digitale geletterdheid en technische vaardigheden
2. Ondernemerschap/ondernemende vaardigheden
3. Gepersonaliseerd leren (didactiek)

In deze digi-deal leggen we onze inzet vast op de eerste van deze drie thema's. Hieronder leggen we uit hoe we dat gaan doen.

Voorbereid op de toekomst: digitale geletterdheid

De continu veranderende en verder digitaliserende samenleving stelt nieuwe eisen aan de vaardigheden van haar burgers. Belangrijk element daarin is digitale geletterdheid; basiskennis van ICT, informatievaardigheden, Mediawijsheid en computational thinking.¹

Vanuit die constatering erkennen we het nut en de noodzaak om de digitale geletterdheid van leerlingen te ondersteunen. We hebben de gezamenlijke intentie om digitale geletterdheid een structurele rol te geven in het onderwijs.

Daarom luidt onze gezamenlijke ambitie: het beste onderwijs voor digitale geletterdheid vind je in Groningen! Ieder kind of jongere wordt op zijn eigen niveau voorbereid op een digitale toekomst. Daarbij zetten we ons gezamenlijk in om een doorgaande leerlijn te ontwikkelen vanaf de start in het basisonderwijs tot de toetreding op de arbeidsmarkt en in het kader van een leven lang leren doorlopend in nascholingsaanbod. Als leden van het College van Onderwijs doen we dat ieder vanuit onze eigen rol en verantwoordelijkheid. Aanvullend daarop werken we onderling samen en wisselen we ervaringen uit. Met elkaar, maar ook met externe partners die onze gezamenlijke ambitie ondersteunen en onderschrijven.

De toekomst start nu. Daarom wachten we niet op landelijke ontwikkeling van onderwijsmateriaal, maar werken we zelf aan ontwikkeling van lesmethoden en onderwijsmateriaal. We doen er zelf ervaring mee op. Bovendien starten we met het faciliteren van leerkrachten om de digitale geletterdheid van leerlingen daadwerkelijk te kunnen ontwikkelen.

Van ambitie naar actie

We lopen al voorop in de inpassing van digitale vaardigheden in het onderwijs. Velen van ons zijn al verschillende initiatieven gestart om de digitale geletterdheid van leerlingen en studenten te vergroten. We noemen er een paar:

- De ontwikkeling van een doorlopende leerlijn digitale geletterdheid van PO naar VO in het onderwijs.
- De inrichting van e-labs ter ondersteuning van de leerlijn digitale geletterdheid, zowel in het onderwijs als via buitenschoolse activiteiten.
- De ontwikkeling van de leerlijn 'Programmeren in de Klas' voor groep 1-8 in het basisonderwijs waar verschillende schoolbesturen bij zijn betrokken.
- De innovatiewerkplaats ICT en Didactiek die didactiek voor digitale geletterdheid onderzoekt en werkt aan professionalisering van leerkrachten
- De Digital society hub waar studenten, bedrijven, docenten en onderzoekers samenwerken aan innovaties in ICT.

En er zijn er meer. Deze verschillende initiatieven brengen we in kaart, en zijn het startpunt van de verdere ontwikkeling.

---

¹ Dit betekent dus naast technische vaardigheden ook aandacht voor kritische informatieverwerking en ethische aspecten van mediagebruik.

Maar onze ambitie reikt verder: Ons doel is om *alle* kinderen en jongeren in Groningen te bereiken en toe te werken naar een structurele inbedding van digitale geletterdheid in het Groningse onderwijs.

Dat betekent niet alleen het organiseren van activiteiten en ontwikkelen van lesprogramma's. We willen bijvoorbeeld ook inzetten op het bouwen van een infrastructuur en het scholen van leerkrachten en docenten. Doel is dat we gezamenlijk een gestructureerde aanpak ontwikkelen om alle jonge inwoners voor te bereiden op een digitale toekomst.

Dus voorbij de individuele initiatieven en losse projecten, werken we gezamenlijk aan een fundamentele inbedding van digitale geletterdheid in het Groningse onderwijs. Na een jaar evalueren we de gezamenlijke afspraken en maken we vervolgspraken voor de verdere ontwikkeling.

Afspraken

Om een fundamentele inbedding van digitale geletterdheid in het onderwijs te borgen, spreken we voor het schooljaar 2017/2018 het volgende af:

- Gezamenlijk organiseren we een platform voor het delen van kennis, informatie en ervaring en iedere organisatie levert hiervoor een 'digital officer'² aan.
- We bouwen aan een gezamenlijke structuur om onderwijsovergangen zo goed mogelijk te organiseren.
- We organiseren in 2018 een symposium om de resultaten van dit eerste jaar te presenteren en de vervolgroute te bepalen.

---

² Een 'digital officer' is een contactpersoon en toegangspoort in de organisatie. Hij/zij is hét eerste aanspreekpunt voor uitwisseling van kennis en ervaringen.